

Teismo praktikos rinkinys

GENERALINĖS ADVOKATĖS
LAILA MEDINA IŠVADA,
pateikta 2023 m. lapkričio 9 d.¹

Sujungtos bylos C-790/21 P ir C-791/21 P

Covestro Deutschland AG
prieš
Europos Komisiją (C-790/21 P)
ir
Vokietijos Federacinė Respublika
prieš
Covestro Deutschland AG,
Europos Komisiją (C-791/21 P)

„Apeliacinis skundas – Valstybės pagalba – Vokietija – Valstybės pagalbos schema, skirta tam tikriems dideliems elektros energijos vartotojams – Atleidimas nuo tinklo mokesčių 2012 ir 2013 m. – Sprendimas, kuriuo pagalbos schema pripažinta nesuderinama su vidaus rinka ir neteisėta bei nurodyta susigrąžinti išmokėtą pagalbą – Ieškinys dėl panaikinimo – Ieškinio pareiškimo terminas – Priimtinumai – Pagalbos sąvoka – Valstybės išteklių – Parafiskalinis mokestis arba kiti privalomi mokesčiai – Valstybės vykdoma lėšų kontrolė“

1. Ši išvada pateikta sujungtose bylose C-790/21 P ir C-791/21 P. Ją reikia sieti su kitomis trimis mano taip pat šiandien pateiktomis išvadomis lygiagrečiai vykstančiuose apeliaciniuose procesuose², kurios visos susijusios su ta pačia valstybės pagalbos schema. Apeliaciniu skundu byloje C-790/21 P medžiagų gamybos bendrovė *Covestro Deutschland AG* (toliau – *Covestro*) prašo panaikinti 2021 m. spalio 6 d. Sprendimą *Covestro Deutschland / Komisija* (T-745/18, EU:T:2021:644) (toliau – skundžiamas sprendimas). Šiuo sprendimu buvo atmestas jos ieškinys dėl 2018 m. gegužės 28 d. Europos Komisijos sprendimo dėl pagalbos schemos, kurią Vokietija taikė bazinės apkrovos vartotojams pagal *StromNEV* 19 straipsnį³, panaikinimo dėl 2012 ir 2013 m. (toliau – ginčijamas sprendimas). Apeliaciniu skundu byloje C-791/21 P Vokietijos Federacinė Respublika (siekiant paprastumo, Vokietijos Federacinė Respublika toliau vadinama Vokietija) prašo panaikinti skundžiamą sprendimą. Komisija abiejose minėtose bylose pateikė priešpriešinį apeliacinį skundą, juo taip pat prašo panaikinti skundžiamą sprendimą.

¹ Originalo kalba: anglų.

² Tai – šios trys sujungtų bylų poros: i) C-792/21 P ir C-793/21 P; ii) C-795/21 P ir C-796/21 P; ir iii) C-794/21 P ir C-800/21 P. Iš tiesų net 37 elektros energijos vartotojai, įskaitant aptariamus šiose apeliacinėse bylose, Bendrajame Teisme pareiškė panašius ieškinius, prašydami panaikinti ginčijamą sprendimą. Bylas, kuriose buvo priimti keturi Bendrojo Teismo sprendimai, skundžiami lygiagrečiai vykstančiuose procesuose, Bendrasis Teismas pavadino „modelinėmis bylomis“.

³ 2018 m. gegužės 28 d. Sprendimas (ES) 2019/56 dėl pagalbos schemos SA.34045 (2013/c) (ex 2012/NN) (pranešta Dokumentu Nr. C(2018) 3166) (OL L 14, 2019, p. 1). Šio sprendimo pavadinime *StromNEV* reiškia *Stromnetzentgeltverordnung* (Federalinis potvarkis dėl elektros tinklo mokesčių).

I. Ginčo aplinkybės

2. Ginčo aplinkybės išdėstytos skundžiamo sprendimo 1–22 punktuose. Šioje išvadoje jas galima apibendrinti taip, kaip nurodyta toliau.

A. Tinklo mokesčių sistema, galiojusi iki ginčijamų priemonių priėmimo

3. *Energiewirtschaftsgesetz* (Energetikos įstatymas), iš dalies pakeisto 2011 m. liepos 26 d. *Gesetz zur Neuregelung energiewirtschaftlicher Vorschriften* (Energetikos rinką reglamentuojančių nuostatų peržiūros įstatymas)⁴, bet dar be pakeitimų, padarytų 2016 m. liepos 26 d. *Gesetz zur Weiterentwicklung des Strommarktes* (Elektros rinkos plėtros įstatymas)⁵ 21 straipsnyje, be kita ko, reikalaujama, kad tinklo mokesčiai būtų pagrįsti, nediskriminaciniai, skaidrūs ir apskaičiuoti remiantis efektyvaus energijos tiekimo sistemos valdymo sąnaudomis.

4. 2005 m. liepos 25 d. *Stromnetzentgeltverordnung* (Federalinis potvarkis dėl elektros tinklo mokesčių)⁶ 17 straipsnyje nustatyta bendrų mokesčių apskaičiavimo metodika, kurią turi taikyti sistemos operatoriai ir kuri grindžiama, be kita ko, bendromis metinėmis tinklo sąnaudomis.

5. 2005 m. *StromNEV* 19 straipsnyje taip pat numatyti individualūs mokesčiai vartotojams, kurių vartojimo ir apkrovos modelis labai skiriasi nuo kitų vartotojų (vadinamieji netipiniai vartotojai) – šie mokesčiai nustatyti pagal sąnaudas atspindinčios kainodaros principą atsižvelgiant į tokių vartotojų indėlį mažinant tinklo sąnaudas arba neleidžiant joms didėti.

6. Taigi 2005 m. *StromNEV* 19 straipsnio 2 dalyje nustatyti individualūs mokesčiai šių dviejų kategorijų netipiniams vartotojams: i) vartotojams, kurių indėlis į sąnaudas piko valandomis gali reikšmingai skirtis nuo visų kitų prie to paties lygmens tinklo prisijungusių vartotojų indėlio į vienalaikę metinę apkrovą piko valandomis, t. y. vartotojams, kurie sistemiškai vartoja elektros energiją ne piko valandomis (toliau – anticikliniai vartotojai); ir ii) vartotojams, kurių metinis elektros suvartojimas sudaro ne mažiau kaip 7 000 naudojimo valandų ir viršija 10 gigavatvalandžių (toliau – bazinės apkrovos vartotojai).

7. Iki *StromNEV* su pakeitimais, padarytais 2011 m. *EnWG* (toliau – 2011 m. *StromNEV*), įsigaliojimo anticikliniams ir bazinės apkrovos vartotojams buvo taikomi individualūs mokesčiai, apskaičiuojami pagal *Bundesnetzagentur* (Federalinė tinklo agentūra, Vokietija; toliau – *BNetzA*) parengtą „fizinio kelio metodą“. Taikant šį metodą buvo atsižvelgiama į šių vartotojų patiriamas tinklo sąnaudas, o minimalus mokestis buvo lygus 20 % visų paskelbtų mokesčių (toliau – minimalus mokestis). Šis mokestis garantavo, kad už tinklo, prie kurio buvo prijungti šie vartotojai, eksploatavimą bus sumokėta tuo atveju, jeigu pagal „fizinio kelio metodą“ apskaičiuoti individualūs mokesčiai būtų mažesni už nulį arba jam artimi.

B. Ginčijamos priemonės (atleidimas nuo mokesčių ir priemoka)

8. Pagal 2011 m. *StromNEV*, kuris įsigaliojo 2011 m. rugpjūčio 4 d., 19 straipsnio 2 dalies antrą ir trečią sakinius nuo 2011 m. sausio 1 d. (šios nuostatos taikymo atgaline data dienos) individualių tinklo mokesčių bazinės apkrovos vartotojams sistema buvo panaikinta ir pakeista visišku

⁴ *BGBL*. 2011 I, p. 1554.

⁵ *BGBL*. 2016 I, p. 1786 (toliau – *EnWG 2011*).

⁶ *BGBL*. 2005 I, p. 2225 (toliau – 2005 m. *StromNEV*).

atleidimu nuo tinklo mokesčių (toliau – ginčijamas atleidimas nuo mokesčių). Jis turėjo būti taikomas tik kompetentingai reguliavimo institucijai (*BNetzA* arba atitinkamos federalinės žemės reguliavimo institucijai) patikrinus, ar tenkinamos teisės aktuose nustatytos sąlygos. Minėtas atleidimas nuo mokesčių buvo taikomas perdavimo sistemos arba skirstomųjų tinklų operatoriams, atsižvelgiant į sistemos, prie kurios naudos gavėjai buvo prijungti, lygį. Išliko individualūs tinklo mokesčiai vartotojams ne piko valandomis, kaip ir jų pareiga mokėti ne mažiau kaip 20 % paskelbto tinklo mokesčio.

9. Pagal 2011 m. *StromNEV* 19 straipsnio 2 dalies šeštą ir septintą sakinius perdavimo sistemos operatoriai privalėjo atlyginti elektros energijos skirstomųjų tinklų operatoriams (toliau – skirstomųjų tinklų operatoriai) dėl ginčijamo atleidimo nuo mokesčių negautas pajamas ir kompensuoti vieni kitiems dėl atleidimo nuo mokesčių patirtas sąnaudas, išmokėdami finansinę kompensaciją pagal 2002 m. kovo 19 d. *Kraft-Wärme-Kopplungsgesetz* (Bendros šilumos ir elektros energijos gamybos skatinimo įstatymas)⁷ 9 straipsnį, taigi kiekvienam iš jų teko vienoda finansinė našta, apskaičiuota pagal elektros energijos kiekį, kurį kiekvienas iš jų tiekė prie jų tinklo prisijungusiems galutiniams vartotojams.

10. 2011 m. gruodžio 14 d. *BNetzA* sprendimu (BK8-11-024; toliau – 2011 m. *BNetzA* sprendimas) nuo 2012 m. buvo nustatytas finansavimo mechanizmas. Pagal jį skirstomųjų tinklų operatoriai iš galutinių vartotojų rinkdavo priemoką (toliau – ginčijama priemoka), kurios suma buvo perduodama perdavimo sistemos operatoriams, siekiant kompensuoti dėl ginčijamo atleidimo nuo mokesčių negautas pajamas.

11. Priemokos dydį kiekvienais metais iš anksto nustatė perdavimo sistemos operatoriai, remdamiesi *BNetzA* nustatytu metodu. Dydį už 2012 m., t. y. pirmuosius sistemos įgyvendinimo metus, tiesiogiai nustatė *BNetzA*.

12. Šios nuostatos netaikomos 2011 m. atleidimo nuo mokesčių sąnaudoms, taigi kiekvienas perdavimo sistemos ir skirstomųjų tinklų operatorius turėjo padengti su atleidimu nuo mokesčių susijusius tų metų nuostolius.

C. Tinklo mokesčių sistema, įsigaliojusi priėmus ginčijamas priemones

13. Vykstant administracinei procedūrai Komisijoje, po kurios buvo priimtas ginčijamas sprendimas, ginčijamas atleidimas nuo mokesčių visų pirma buvo pripažintas negaliojančiu 2013 m. gegužės 8 d. *Oberlandesgericht Düsseldorf* (Diuseldorfo aukštesnysis apygardos teismas, Vokietija) ir 2015 m. spalio 6 d. *Bundesgerichtshof* (Aukščiausiasis Federalinis Teismas, Vokietija) sprendimais. Vėliau – nuo 2014 m. sausio 1 d. – šis atleidimas nuo mokesčių buvo panaikintas *StromNEV*, iš dalies pakeistu 2013 m. rugpjūčio 14 d. *Verordnung zur Änderung von Verordnungen auf dem Gebiet des Energiewirtschaftsrechts* (Potvarkis, kuriuo iš dalies keičiama keletas energetikos teisės srities potvarkių)⁸. Šiuo potvarkiu vėl nustatyti individualūs pagal fizinio kelio metodą apskaičiuojami mokesčiai, vietoj minimalaus mokesčio taikant 10, 15 ir 20 % standartinius bendrųjų mokesčių dydžius, atsižvelgiant į elektros energijos suvartojimą (7 000, 7 500 ir 8 000 tinklo naudojimo valandų per metus) (toliau – standartiniai mokesčiai).

⁷ *BGBL*. 2002 I, p. 1092.

⁸ *BGBL*. 2013 I, p. 3250 (toliau – 2013 m. *StromNEV*).

14. 2013 m. *StromNEV* buvo nustatytas pereinamasis laikotarpis, galiojęs nuo 2013 m. rugpjūčio 22 d. ir taikytas atgaline data bazinės apkrovos vartotojams, kuriems 2012 m. ir 2013 m. dar nebuvo taikytas ginčijamas atleidimas nuo mokesčių (toliau – pereinamasis laikotarpis). Vietoj individualių mokesčių, apskaičiuotų pagal „fizinio kelio metodą“, ir minimalaus mokesčio tuo laikotarpiu buvo numatytas tik standartinių mokesčių taikymas.

II. Teisinė analizė

15. Grįsdama savo du tapačius priešpriešinius apeliacinius skundus bylose C-790/94 P ir C-791/21 P Komisija nurodo tris pagrindus. Pirmieji du iš esmės yra tapatūs dviem pagrindams, nurodytiems priešpriešiniuose apeliaciniuose skunduose bylose C-792/21 P–C-796/21 P ir C-800/21 P. Byloje C-790/21 P *Covestro* remiasi keturiais apeliacinio skundo pagrindais. Byloje C-791/21 P Vokietija nurodo vienintelį apeliacinio skundo pagrindą. Vis dėlto Teisingumo Teismo prašymu šioje išvadoje bus nagrinėjamas tik pirmasis Komisijos priešpriešinių apeliacinių skundų pagrindas (ieškinio dėl panaikinimo priimtumas) ir trečiasis *Covestro* apeliacinio skundo pagrindas, kuris sutampa su vieninteliu Vokietijos apeliacinio skundo pagrindu (tiek, kiek jie susiję su sąlyga dėl iš „valstybės išteklių“ suteiktos pagalbos).

A. Pirmasis Komisijos priešpriešinių apeliacinių skundų pagrindas: ieškinio dėl panaikinimo priimtumas

1. Pagrindiniai šalių argumentai

16. Komisija tvirtina, kad Bendrasis Teismas skundžiamo sprendimo 37–44 punktuose padarė teisės klaidą, nes sąvoką „paskelbimas“, kaip tai suprantama pagal SESV 263 straipsnio šestą pastraipą, aiškino plačiai. Pirmiausia, Komisijos nuomone, Bendrojo Teismo pateiktas išaiškinimas prieštarauja Teisingumo Teismo jurisprudencijai, kurioje šis nustatė SESV 263 straipsnio šeštos pastraipos ir SESV 297 straipsnio paralelę. Komisijos nuomone, iš šios jurisprudencijos matyti, kad paskelbimas yra termino, nustatyto ieškiniui pareikšti, pradžios momentas tik tuo atveju, jeigu jis yra išankstinė atitinkamo akto įsigaliojimo sąlyga ir numatytas pačioje Sutartyje. Antra, konkrečiai dėl Komisijos sprendimo, kuriuo užbaigiama oficiali tyrimo procedūra, paskelbimo *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje* (toliau – Oficialusis leidinys) pažymėtina, kad tai nėra „paskelbimas“, kaip tai suprantama pagal SESV 297 straipsnio 2 dalies antrą pastraipą. Taigi tai nėra ieškinio pareiškimo termino eigos pradžia. Trečia, Komisija pateikia keletą argumentų, kurie, jos nuomone, patvirtina jos pateiktą SESV 263 straipsnio šeštos pastraipos aiškinimą, kaip antai dėl šios nuostatos struktūros, šalių procesinio lygiateisiškumo principo arba terminų ieškiniui pareikšti privalomojo pobūdžio.

17. Vokietija ir *Covestro* iš esmės tvirtina, kad Bendrasis Teismas, aiškindamas sąvoką „paskelbimas“, kaip tai suprantama pagal SESV 263 straipsnio šestą pastraipą, nepadarė teisės klaidos.

2. Vertinimas

18. Iš tiesų praktikoje, kaip ir šiuo atveju, valstybės pagalbos gavėjai dažnai informuojami apie Komisijos sprendimo, kuriuo pagalbos schema pripažįstama nesuderinama su vidaus rinka ir neteisėta bei nurodoma susigrąžinti pagalbą, turinį prieš paskelbiant šį sprendimą Oficialiajame

leidinyje. Pagalbos gavėjai patiria šio sprendimo teisinės pasekmes per pagalbos susigrąžinimo procedūrą, kuri turi būti vykdoma nedelsiant po to, kai sprendimas buvo priimtas ir apie jį pranešta atitinkamai valstybei narei.

19. Komisija tvirtina, kad, esant tokioms sąlygoms ir priešingai, nei skundžiamame sprendime nurodė Bendrasis Teismas, skaičiuojant terminą ieškiniui dėl panaikinimo pareikšti, reikia atsižvelgti į datą, kada valstybės pagalbos gavėjas sužinojo apie ginčijamą sprendimą, o ne į jo paskelbimo Oficialiajame leidinyje datą. Taigi Komisija teigia, kad Bendrasis Teismas turėjo pripažinti *Covestro* ieškinį nepriimtiniu, nes šis buvo pareikštas praleidus terminą.

20. Siūlau atmesti Komisijos pateiktą aiškinimą, nes jo nepatvirtina nei SESV 263 straipsnio šeštos pastraipos tekstas, nei Teisingumo Teismo jurisprudencija, nei šios nuostatos tikslas.

21. SESV 263 straipsnio šeštoje pastraipoje nustatyta, kad „šiam straipsnyje numatyti ieškiniai pateikiami per du mėnesius nuo to akto paskelbimo arba nuo pranešimo apie jį ieškovui dienos arba, jei to nebuvo padaryta, nuo tos dienos, kai ieškovas apie jį sužinojo“.

22. Kaip nurodė Vokietija ir kaip matyti iš Teisingumo Teismo jurisprudencijos, iš šios nuostatos teksto galima daryti išvadą, kad dienos, kurią ieškovas sužinojo apie aktą, kaip termino, nustatyto ieškiniui pareikšti, pradžios momento, kriterijus yra *papildomas* paskelbimo ir pranešimo kriterijų atžvilgiu.

23. Kiek tai susiję su pranešimu, svarbu nepamiršti, kad valstybės pagalbos kontrolės procedūra yra griežtai dvišalė procedūra tarp Komisijos ir atitinkamos valstybės narės. Pagalbos gavėjai turi tik „suinteresuotųjų šalių“ statusą, kaip tai suprantama pagal Reglamento (ES) 2015/1589⁹ 1 straipsnio h punktą. Darytina išvada, kad ši valstybė narė yra vienintelė neigiamo Komisijos sprendimo adresatė, o šio sprendimo įsigaliojimas yra šios dvišalės procedūros, t. y. Komisijos pranešimo apie sprendimą valstybei narei, rezultatas. Kadangi toks sprendimas jau įsigaliojo pranešus apie jį, momento, nuo kurio pradėdama skaičiuoti terminas pranešimo negavusių šalių ieškiniams pareikšti, nustatymas neturėtų būti siejamas su akto įsigaliojimo sąlygomis – šis momentas veikia turėtų būti nustatytas atsižvelgiant į SESV 263 straipsnio šeštos pastraipos teksto ir tikslo aiškinimą.

24. Pagal SESV 263 straipsnio šeštos pastraipos formuluotę, kiek tai susiję su asmenimis, kuriems apie aktą nepranešta, akto paskelbimas Oficialiajame leidinyje tampa pagrindiniu elementu nustatant termino ieškiniui pareikšti skaičiavimo pradžią. Vadinas, kadangi momentas, kada pagalbos gavėjas sužinojo apie sprendimą, yra papildomas kitų kriterijų atžvilgiu, jis taptų svarbus tik tuo atveju, jeigu sprendimas nebūtų paskelbtas (nors tai būtų privaloma).

25. Mano nuomone, Komisija negali remtis Sprendimu *Portugalija / Komisija*¹⁰. Tame sprendime išnagrinėta situacija skiriasi nuo nagrinėjamos šioje byloje. Iš tiesų pirmuoju atveju ginčijamas sprendimas buvo skirtas konkrečiai Portugalijos Respublikai, o *Covestro*, kaip pagalbos gavėja, yra tik suinteresuotoji šalis, bet ne ginčijamo sprendimo adresatė.

26. Be to, Komisija remiasi klaidingu šio sprendimo aiškinimu, kiek tai susiję su tariamu SESV 263 straipsnio šeštos pastraipos ir SESV 297 straipsnio 2 dalies antros ir trečios pastraipų sugretinimu. Tame sprendime Teisingumo Teismas neaiškino sąvokos „Bekanntgabe“ (lietuvių k. „pranešimas (paskelbimas)“) taip, kad ji reiškia „faktinį žinojimą“. Teisingumo Teismas sprendė

⁹ 2015 m. liepos 13 d. Tarybos reglamentas, nustatantis išsamias SESV 108 straipsnio taikymo taisykles (OL L 248, 2015, p. 9).

¹⁰ 2017 m. gegužės 17 d. sprendimas (C-339/16 P, EU:C:2017:384).

tik dėl SESV 263 straipsnio šeštoje pastraipoje numatytų dviejų alternatyvų santykio ir konstatavo, kad ieškovui skirtas sprendimas įsigalioja nuo pranešimo apie jį dienos ir kartu toks pranešimas yra ieškinio pareiškimo termino eigos pradžia.

27. Komisija aptaria „pranešimą“, teigdama, kad nagrinėjamu atveju Vokietijos valdžios institucijos pranešė įmonėms apie aktą. Vis dėlto, kai šios institucijos (jos nėra aktą priėmusi institucija) nusiunčia ginčijamo sprendimo kopiją pagalbos gavėjams, to negalima laikyti oficialiu pranešimu apie Komisijos sprendimą, kaip tai suprantama pagal SESV 297 straipsnį. Taigi toks pranešimas apie sprendimą pagalbos gavėjams neturi tokio paties poveikio kaip pagal tą straipsnį suprantamas pranešimas. Bet kuriuo atveju „pranešimas“ (vokiečių k. „Zustellung“) apie Komisijos sprendimą šioje byloje nėra aktualus klausimas.

28. Kiti Komisijos nurodyti precedentai taip pat nepatvirtina jos palaikomos hipotezės. Taigi Nutartis *Fryč / Komisija* neturi reikšmės, nes ji susijusi su ieškiniu dėl Oficialiajame leidinyje paskelbtų reglamentų panaikinimo. Panašiai Nutartis *Iordăchescu / Parlamentas ir kt.*¹¹ susijusi su taip pat Oficialiajame leidinyje paskelbta direktyva.

29. Galiausiai terminai ieškiniui pareikšti numatyti siekiant sukurti objektyvius kriterijus tam, kad būtų užtikrintas teisinis saugumas. Darytina išvada, kad toks terminas turi būti aiškus ir lengvai nustatomas kiekvienam asmeniui ir juo siekiama išvengti bet kokios diskriminacijos arba savavališko elgesio vykdant teisingumą¹².

30. Taigi, kaip pažymi Vokietija, būtent siekiant ir toliau užtikrinti teisinį saugumą, SESV 263 straipsnio šeštoje pastraipoje akto paskelbimas nurodomas kaip pagrindinis įvykis, į kurį atsižvelgiant nustatomas terminas ieškiniui pareikšti. Iš tiesų šią datą visada galima tiksliai nustatyti, kitaip nei datą, kada pagalbos gavėjas sužinojo apie aktą – šią įrodyti daug sunkiau. Komisijos pasiūlytas variantas prieštarautų šiam teisiškai patikimam apskaičiavimui. Jeigu būtų pasirinktas šis variantas, bet koks terminas turėtų būti nustatytas individualiai, o Bendrasis Teismas būtų priverstas dėti daug pastangų, siekdamas išsamiai ištirti, kokia yra tikroji data, kada ieškovas galbūt atsitiktinai sužinojo apie aptariamą aktą.

31. Be to, Komisijos siūlomas aiškinimas apribotų veiksmingą pagalbos gavėjo teisinę apsaugą, nes, pavyzdžiui, pagalbos gavėjas iš atitinkamos valstybės narės galėtų gauti neišsamią arba be tam tikrų dalių Komisijos sprendimo versiją. Tokio pranešimo nereglamentuoja Sąjungos teisė, taigi valstybė narė galėtų savavališkai arba dėl aplaidumo nepranešti apie aktą kai kuriems arba visiems pagalbos gavėjams, o tai keltų akivaizdžių problemų dėl vienodų galimybių kreiptis į teismą principo.

32. Komisijos argumentas, kad nagrinėjamu atveju *Covestro*, kuri gavo ginčijamą sprendimą per nacionalinę pagalbos susigrąžinimo procedūrą, pareiškė ieškinį dėl panaikinimo *prieš* paskelbiant ginčijamą sprendimą Oficialiajame leidinyje, nekeičia mano išvados.

33. Iš tiesų ankstesnėje jurisprudencijoje Teisingumo Teismas priminė, kad „EAPB sutarties 33 straipsnio trečios pastraipos nuostatos, kuriose patikslinami formalumai – pranešimas arba paskelbimas, – nuo kurių pradedamas skaičiuoti terminas, per kurį leidžiama pareikšti ieškinį dėl panaikinimo, nesudaro ieškovui kliūčių pareikšti Teisingumo Teisme ieškinį iš karto tik priėmus ginčijamą sprendimą, nelaukiant pranešimo apie jį arba jo paskelbimo, todėl dėl kurio nors iš ieškinių, dėl kurių priimtas minėtas sprendimas, negali būti pareikštas nepriimtiniu

¹¹ Atitinkamai 2019 m. rugsėjo 5 d. nutartis (C-230/19 P, EU:C:2019:685) ir 2019 m. sausio 31 d. nutartis (C-426/18 P, EU:C:2019:89).

¹² Šiuo klausimu žr. 2018 m. lapkričio 8 d. Sprendimą *Evropaïki Dynamiki / Komisija* (C-469/11 P, EU:C:2012:705, 50 punktas).

grindžiamas prieštaravimas dėl to, kad jis buvo pateiktas Teisingumo Teismo kanceliarijai iki šio sprendimo paskelbimo“. Taigi cituojamame sprendime Teisingumo Teismas nurodė, kad „pagal SESV 263 straipsnio šeštos pastraipos, kuri atitinka EAPB sutarties 33 straipsnio trečią pastraipą, nuostatas nedraudžiama taikyti šios teismo praktikos ir nagrinėjamu atveju“¹³, ir iš esmės nusprendė, kad aplinkybė, jog ieškinys dėl panaikinimo buvo pareikštas prieš paskelbiant ginčijamą sprendimą, nėra pagrindas pripažinti šį ieškinį nepriimtiniu.

34. Iš pirma pateikto vertinimo matyti, kad tai, jog ieškinys dėl panaikinimo pareikštas anksčiau (t. y. prieš faktiškai paskelbiant ginčijamą aktą), neturi jokios įtakos nustatant termino ieškiniui pareikšti pradžios momentą ir skaičiuojant terminą tokiam ieškiniui pareikšti, kaip apibrėžta SESV 263 straipsnio šeštoje pastraipoje.

35. Galiausiai, priešingai, nei teigia Komisija, generalinio advokato M. Campos Sánchez-Bordona išvada byloje *Georgsmarienhütte ir kt.* (C-135/16, EU:C:2018:120) nagrinėjant šias bylas neturi reikšmės, nes toje byloje Teisingumo Teismas sprendė prašymo priimti prejudicinį sprendimą priimtinumą klausimą ir nesprenė dėl termino kreiptis į Bendrąjį Teismą su ieškiniu dėl Komisijos sprendimo panaikinimo pradžios momento.

36. Mano nuomone, darytina išvada, kad Bendrasis Teismas pagrįstai nusprendė, jog Komisijos pirmojoje instancijoje nurodytas nepriimtinumą pagrindas turi būti atmestas, o Komisijos priešpriešiniai apeliaciniai skundai turi būti atmesti kaip nepagrįsti.

B. Trečiasis Covestro apeliacinio skundo pagrindas ir vienintelis Vokietijos apeliacinio skundo pagrindas: su valstybės ištekliais susijusios SESV 107 straipsnio 1 dalies pažeidimas

37. Trečiasis *Covestro* apeliacinio skundo (byla C-790/21 P) pagrindas, susijęs su sąvoka „valstybės ištekliai“, grindžiamas trimis argumentais: i) ji teigia, kad mokesčio ir valstybės kontrolės buvimas nėra alternatyvūs kriterijai; ii) ji nesutinka, kad ginčijama priemoka būtų kvalifikuojama kaip mokestis; ir iii) ji tvirtina, kad valstybė nekontroliavo išteklių, gautų ginčijamos priemokos forma. Vienintelis Vokietijos apeliacinio skundo (byla C-791/21 P) pagrindas suskirstytas į tris dalis. *Pirmoji dalis*, kurioje ginčijama tai, kad „mokesčio ir valstybės kontrolės buvimas yra du alternatyvūs kriterijai“, grindžiama šiais argumentais: a) skundžiamame sprendime yra prieštaravimų; b) iš Teisingumo Teismo jurisprudencijos neišplaukia, kad išvadą, jog priemonė susijusi su valstybės ištekliais, pakanka grįsti vien tuo, kad priemoka gali būti laikoma mokesčiu; c) Sutarčių sistema prieštarauja Bendrojo Teismo išaiškinimui; d) šis išaiškinimas sukelia pasekmių, kurios „Sutartyse nenumatytos“; ir e) net ir tuo atveju, kai yra mokestis, būtina įvertinti, ar vykdoma valstybės kontrolė. *Antroji dalis*, pagal kurią „*BNetzA* nustatyta priemoka nėra mokestis, kaip tai suprantama pagal [Teisingumo Teismo jurisprudenciją]“ grindžiama šiais argumentais: a) nėra „mokesčio“, jeigu mokesčio mokėtojas nėra galutinis vartotojas; ir b) Bendrasis Teismas turėjo išnagrinėti ne tik pareigą rinkti mokestį, bet ir pareigą jį mokėti. *Trečiojoje dalyje* Vokietija tvirtina, kad Bendrasis Teismas padarė teisės klaidą, kai nusprendė, jog išimtinis surinktų tinklo mokesčių panaudojimas nereiškia, kad valstybė negali disponuoti šiomis lėšomis.

38. Komisija tvirtina, kad trečiasis *Covestro* apeliacinio skundo pagrindas ir vienintelis Vokietijos apeliacinio skundo pagrindas turi būti atmesti kaip nepagrįsti.

¹³ 2013 m. rugsėjo 26 d. Sprendimas *PPG ir SNF / ECHA* (C-626/11 P, EU:C:2013:595, 35 ir 36 punktai).

39. Atsižvelgiant į tai, kad *Covestro* trečiajame apeliacinio skundo (byla C-790/21 P) pagrindu ir Vokietijos vieninteliame apeliacinio skundo (byla C-791/21 P) pagrindu pateikti įvairūs argumentai dėl valstybės išteklių iš esmės sutampa, tikslinga juos nagrinėti kartu, laikantis skundžiamame sprendime nustatyto eiliškumo ir šio sprendimo struktūros. Taigi pirmiausia reikia aptarti alternatyvų kriterijų pobūdį, paskui – ginčijamos priemokos kvalifikavimą kaip „mokesčio“ ir galiausiai – valstybės vykdomos iš ginčijamos priemokos gautų išteklių kontrolės buvimą.

1. Pirmieji „Covestro“ ir Vokietijos argumentai (du veiksniai, sudarantys alternatyvą)

a) Pagrindiniai šalių argumentai

40. *Covestro* ir Vokietija iš esmės tvirtina, kad Bendrasis Teismas padarė teisės klaidą, kai nusprendė, jog mokesčio buvimas ir valstybės vykdoma iš šio mokesčio gautų lėšų (arba šių lėšų valdytojų) kontrolė yra „du veiksniai, sudarantys alternatyvą“. Vien tokio mokesčio buvimo nepakanka tam, kad būtų galima padaryti išvadą, jog nagrinėjamu atveju kalbama apie „valstybės išteklius“.

b) Vertinimas

41. Bendrasis Teismas išnagrinėjo jurisprudenciją dėl „valstybės išteklių“ kriterijaus ir konstatavo, kad „Teisingumo Teismo jurisprudencijoje iš esmės remiamasi dviem pagrindiniais veiksniais vertinant, ar ištekliai yra valstybiniai: pirma, privalomo mokėjimo, tenkančio vartotojams ar galutiniams vartotojams, paprastai vadinamo „mokesčiu“, o konkrečiai – „parafiskaline rinkliava“, buvimas ir, antra, valstybės atliekama schemos valdymo kontrolė, be kita ko, vykdančią valstybinę lėšų arba šių lėšų valdytojų (trečiųjų šalių) kontrolę. Iš esmės tai yra *du veiksniai, sudarantys alternatyvą*“ (skundžiamo sprendimo 95 punktas, išskirta mano).

42. Bendrasis Teismas nurodė, kad „todėl reikia patikrinti, ar nagrinėjamas [finansavimo] mechanizmas tenkina atitinkamoje jurisprudencijoje nustatytas valstybės išteklių naudojimo <...> sąlygas, taigi, ar ginčijama priemoka iš tiesų yra privalomas mokėjimas, vadinasi, priylgsta parafiskalinei rinkliavai, o jei ne, ar valstybė bent jau kontroliuoja surinktas lėšas arba už šių lėšų valdymą atsakingas institucijas“ (skundžiamo sprendimo 109 punktas).

43. *Covestro* ir Vokietija tvirtina, kad „mokesčio“ ir valstybės kontrolės kriterijai yra kumuliaciniai, ir remiasi sprendimais *FVE Holýšov I ir kt. / Komisija*¹⁴, *Vokietija / Komisija*¹⁵ ir *PreussenElektra*¹⁶. Vis dėlto šiuose ir kituose (naujesniuose) Teisingumo Teismo sprendimuose veikiau laikomasi nuomonės, kad šie kriterijai yra alternatyvūs, kaip Bendrasis Teismas nusprendė skundžiamo sprendimo 90 ir 95–97 punktuose¹⁷.

¹⁴ 2021 m. rugsėjo 16 d. sprendimas (C-850/19 P, EU:C:2021:740, toliau – Sprendimas *FVE Holýšov I*).

¹⁵ 2019 m. kovo 28 d. sprendimas (C-405/16 P, EU:C:2019:268, toliau – Sprendimas *EEG 2012*).

¹⁶ 2001 m. kovo 13 d. sprendimas (C-379/98, EU:C:2001:160, toliau – Sprendimas *PreussenElektra*).

¹⁷ Šiuo klausimu žr. Sprendimo *EEG 2012* 72 punktą; 2019 m. gegužės 15 d. Sprendimą *Achema ir kt.* (C-706/17, EU:C:2019:407, 64–66 punktai); 2008 m. liepos 17 d. Sprendimą *Essent Netwerk Noord ir kt.* (C-206/06, EU:C:2008:413, 66 punktas; toliau – Sprendimas *Essent Netwerk Noord*); 2017 m. rugsėjo 13 d. Sprendimą *ENEA* (C-329/15, EU:C:2017:671, 30 punktas) (Teisingumo Teismas atmeta pirmąjį kriterijų (dėl mokesčio buvimo), bet toliau nagrinėja antrąjį kriterijų dėl valstybės vykdomos lėšų naudojimo kontrolės (31 punktas) ir trečiąjį kriterijų dėl valstybės vykdomos lėšas valdančių subjektų kontrolės (34 ir 35 punktai) ir Sprendimą *FVE Holýšov I* (46 punktas).

44. Manau, kad *Covestro* ir Vokietijos argumentai yra nepagrįsti, nes juos galima atmesti remiantis naujausia Teisingumo Teismo jurisprudencija, kuri išsklaido bet kokias galinčias kilti abejones dėl to, ar kriterijai yra alternatyvūs, ar kumuliaciniai.

45. Sprendime *DOBELES HES*¹⁸ Teisingumo Teismo didžioji kolegija išsprendė du nagrinėjamiems apeliaciniais skundams svarbius klausimus: i) dėl sąvokos „mokestis“ apibrėžties; ir ii) dėl mokesčio kriterijaus ir valstybės vykdomos finansavimo mechanizmo kontrolės kriterijaus santykio.

46. Šio sprendimo 39 punkte Teisingumo Teismas aiškiai nurodė, kad atitinkami SESV 107 straipsnio 1 dalyje nustatyti kriterijai yra alternatyvos dalis: „šio sprendimo pirmesniame punkte nurodytas kriterijus [t. y. dėl mokesčio buvimo] nėra vienintelis, leidžiantis nustatyti „valstybės išteklius“, kaip tai suprantama pagal šią nuostatą. To, kad sumos nuolat yra valstybės žinioje, taigi jomis disponuoja kompetentingos nacionalinės valdžios institucijos, pakanka, kad jos būtų kvalifikuojamos kaip „valstybės ištekliai“.

47. Vadinasi, pakanka įvykdyti vieną ar kitą iš dviejų kriterijų, ir tai patvirtina Sprendimo *DOBELES HES* 42 punktas, kuriame Teisingumo Teismas tiesiogiai nurodo, kad yra „du alternatyvūs <...> kriterijai“.

48. Taigi skundžiamame sprendime aiškindamas SESV 107 straipsnio 1 dalį Bendrasis Teismas nepadarė teisės klaidos, nes laikėsi ankstesnės Teisingumo Teismo jurisprudencijos, kai 95 punkte nurodė, jog minėti kriterijai „sudar[o] alternatyvą“, o vėliau šis požiūris buvo dar kartą patvirtintas Sprendime *DOBELES HES*. Vadinasi, skundžiamame sprendime Bendrajam Teismui pakako nustatyti, kad yra mokestis arba kad valstybė vykdo finansavimo mechanizmo kontrolę, nes kiekvieno iš šių kriterijų atskirai būtų pakakę tam, kad būtų galima patvirtinti, jog buvo naudojami valstybės ištekliai. Mano nuomone, darytina išvada, kad *Covestro* ir Vokietijos argumentai, jog šie kriterijai yra kumuliaciniai, turi būti atmesti kaip akivaizdžiai nepagrįsti.

49. Iš tiesų Bendrasis Teismas to aiškiai nenurodė, tačiau manau, kad perskaičius skundžiamą sprendimą (visų pirma jo 109 punktą) matyti, kad antrąjį kriterijų jis išnagrinėjo tik dėl išsamumo. Kadangi dėl alternatyvaus kriterijų pobūdžio Bendrajame Teisme tarp šalių kilo daug ginčų, šis teismas vadovavosi tinkamo teisingumo vykdymo principu ir išnagrinėjo abu alternatyvą sudarančius veiksniai.

50. Grįsdama savo argumentą, kad „mokesčio“ ir valstybės kontrolės kriterijai turėtų būti kumuliaciniai, Vokietija taip pat tvirtina, kad skundžiamame sprendime pateiktas SESV 107 straipsnio 1 dalies aiškinimas (kurį patvirtina Teisingumo Teismo jurisprudencija) bet kuriuo atveju prieštarauja Sutarčių sistemai ir sukeltų „Sutartyse nenumatytų pasekmių“. Ji teigia, kad bet koks valstybės nustatytas mokestis ar papildoma rinkliava būtinai patektų į sąvoką „valstybės ištekliai“, o tai prieštarautų valstybių narių mokestiniam suverenumui. Ji taip pat tvirtina, kad neteisėtos valstybės pagalbos draudimu siekiama apsaugoti nuo valstybės daromų laisvos konkurencijos pažeidimų, o tai reiškia, kad kalbama tik apie tuos konkurencijos pažeidimus, kurie yra susiję su valstybės biudžetu arba su ištekliais, kuriais valstybė turi įgaliojimus disponuoti.

¹⁸ 2023 m. sausio 12 d. Sprendimas *DOBELES HES* (C-702/20 ir C-17/21, EU:C:2023:1, toliau – Sprendimas *DOBELES HES*).

51. Vis dėlto, kaip pažymėjo Komisija, šie argumentai grindžiami neteisingu Sutarčių aiškinimu¹⁹, taip pat, pirma, su SESV 30 ir 110 straipsniais susijusios jurisprudencijos ir, antra, su SESV 34 straipsniu susijusios jurisprudencijos sugretinimu. Draudimas diskriminuoti pagal du pirmuosius straipsnius aiškinamas tuo, kad ir muitai, ir mokesčiai yra fiskalinio pobūdžio (jie yra mokesčiai, kuriuos valstybė naudoja politiniams tikslams pasiekti). Be to, pakanka pažymėti, kad pagrindinis lemiamas veiksnys, susijęs su valstybės ištekliais, yra tai, kad konkurenciją iškraipo valstybė (o ne įmonės). Vis dėlto svarbu tai, kad, priešingai, nei teigia Vokietija, Sutarčių sistemoje niekur nenurodyta, jog valstybės pagalba laikoma tik pagalba, „finansuojama iš valstybės biudžeto“. Iš tiesų Teisingumo Teismo jurisprudencijoje visada buvo aiškiai nurodyta, kad vien tos aplinkybės, jog išteklių srautas eina tik per privatinės teisės subjektus, nepakanka, kad būtų paneigta veiksminga valstybės kontrolė, kaip tai suprantama, kalbant apie sąvoką „pagalba“²⁰.

52. Priešingai, nei teigia Vokietija, sisteminiu požiūriu skirtinga 30 ir 110 straipsnių bei 107 straipsnio vieta SESV neturi esminės įtakos nagrinėjamos byloms. Veikiau šios trys nuostatos turi kai ką bendro, t. y. tai, kad jos susijusios su valstybės fiskaliniais veiksmais. Iš tiesų Teisingumo Teismas dėl šių dviejų kategorijų nuostatų taikė platų sąvokos „valstybės kontrolė“ aiškinimą, visų pirma siekdamas užkirsti kelią šiose nuostatose įtvirtintų taisyklių apėjimui²¹.

53. Be to, klaidinga teigti, kad „bet koks įstatyme reikalaujamas turto [perleidimas] tarp privačių [juridinių asmenų] [būtų prilygintas] valstybės išteklių naudojimui“. Pavyzdžiui, įstatyme nustatyta minimali kaina nėra mokestis. Pakanka remtis sprendimais *PreussenElektra* ir *EEG 2012*. Sprendime *PreussenElektra* kalbama apie dviejų privatinės teisės subjektų tarpusavyje santykiuose taikomą įstatyme nustatytą minimalią kainą. Privatinės teisės subjektas, kuris privalėjo taikyti minimalią kainą, negalėjo perkelti sąnaudų klientams. Taigi jokio mokesčio nebuvo.

54. Sprendime *EEG 2012* Teisingumo Teismas paaikšino, kad vien poveikio klientams *galimybės* nepakanka tam, kad naudojamus išteklius būtų galima laikyti valstybės ištekliais. Preziumuoti, kad naudojami valstybės ištekliai (mokesčio forma), galima tik tuo atveju, jeigu privatinės teisės subjektas, kuriam tenka pareiga, taip pat turi *pareigą* perkelti papildomas išlaidas trečiajai šaliai, surinkdamas iš jos mokesčių.

55. Mano nuomone, iš visų išdėstytų argumentų matyti, kad Bendrasis Teismas teisingai nusprendė, jog šie kriterijai yra alternatyvos dalis. Taigi skundžiamame sprendime šiuo klausimu nepadarėta teisės klaidos, o pirmieji *Covestro* ir Vokietijos argumentai turi būti atmesti kaip nepagrįsti.

¹⁹ Vokietija neatsižvelgia į tikslią Sutarčių sistemą. SESV 30 straipsnis pateiktas II antraštinės dalies 1 skyriuje „Muitų sąjunga“; SESV 110 straipsnis pateiktas VII antraštinės dalies 2 skyriuje „Mokesčių nuostatos“. Juose įtvirtintas absoliutus diskriminacijos draudimas. Tuo jie skiriasi nuo SESV 34 straipsnio, kuris yra II antraštinės dalies 3 skyriuje „Kiekybinių apribojimų tarp valstybių narių uždraudimas“, kuriame reglamentuojamas laisvas prekių judėjimas ir kuriame, kitaip nei SESV 30 ir 110 straipsniuose, taip pat numatyta, kad laisvo prekių judėjimo apribojimai gali būti pateisinami.

²⁰ Žr. 2014 m. spalio 22 d. Nutartį *Elcogás* (C-275/13, EU:C:2014:2314, 25 punktą ir jame nurodyta jurisprudencija). Taip pat žr. 2017 m. lapkričio 9 d. Sprendimą *Komisija / TV2/Danmark* (C-656/15 P, EU:C:2017:836, 48 punktą).

²¹ Žr. šios išvados 51 punktą ir 20 išnašą.

2. Antrieji „Covestro“ ir Vokietijos argumentai (ginčijamos priemokos kvalifikavimas kaip „mokesčio“)

56. *Covestro* ir Vokietija kritikuoja Bendrąjį Teismą dėl pirmojo iš šioje išvadoje aptartų alternatyvių kriterijų, nes jis klaidingai kvalifikavo ginčijamą priemoką kaip „mokestį“. Jos tvirtina, kad toks kvalifikavimas grindžiamas neteisingu sąvokos „mokestis“ aiškinimu ir nacionalinės teisės iškraipymu.

a) Pirmoji argumentų grupė (galutinis ginčijamos priemokos mokėtojas)

57. Pirmosios grupės argumentuose *Covestro* ir Vokietija iš esmės tvirtina, kad Bendrasis Teismas neteisingai išaiškino sąvoką „galutinis vartotojas“, kaip tai suprantama pagal nacionalinę teisę, nes nei nacionalinė teisė, nei Vokietijos nacionalinės valdžios institucijos nenustato vartotojams arba sistemos operatoriams mokėjimo pareigos. Tokia pareiga buvo galima tik pagal reguliavimo institucijų parengtą tinklo naudojimo sutartį, kurios 2012 ir 2013 m. nebuvo. *Covestro* tvirtina, kad elektros energijos tiekėjas, kaip tinklo naudotojas, turėjo perkelti ginčijamą priemoką galutiniam vartotojui. Net jeigu visi tiekėjai būtų sistemingai perkėlę šią priemoką galutiniam vartotojui, to nebūtų pakakę tam, kad būtų galima padaryti išvadą, jog yra teisinė pareiga.

58. Manau, kad reikia išnagrinėti, ar tai, kas buvo galutiniai ginčijamos priemokos mokėtojai, yra lemiamą aplinkybę.

59. *Covestro* pirmojoje instancijoje teigė, kad priemoka buvo renkama tik iš tinklo naudotojų ir kad jos nebuvo privaloma perkelti galutiniams elektros energijos vartotojams, taigi ji turėjo būti suprantama kaip tinklo mokestis, o ne kaip mokestis. Vis dėlto skundžiamo sprendimo 119 punkte Bendrasis Teismas nusprendė, kad šis argumentas neturi reikšmės, atsižvelgiant į tai, kad galutiniai šios priemokos mokėtojai buvo tinklo naudotojai (patys tiekėjai ir tiesiogiai prie tinklo prijungti galutiniai vartotojai), o ne kiti galutiniai vartotojai.

60. Be to, skundžiamo sprendimo 120 punkte Bendrasis Teismas konstatavo, kad ginčijamame sprendime nustatyta pareiga rinkti ir perkelti ginčijamą priemoką „galutiniams vartotojams“. Mano nuomone, svarbu tai, kad šis aiškinimas buvo grindžiamas 2015 m. spalio 6 d. *Bundesgerichtshof* (Aukščiausiasis Federalinis Teismas) sprendimo 20 punktu, kuriame atmestas *Covestro* argumentas, kad ginčijama priemoka buvo tinklo mokestis. Šis teismas patvirtino, kad priemoka buvo ne sutartinė kompensacija, o mokesčio rinkimas iš išorės, kurį turėjo atlikti operatoriai.

61. Be to, iš Teisingumo Teismo jurisprudencijos matyti, jog tam, kad priemonė būtų „mokestis“, kaip tai suprantama pagal SESV 30 ir 110 straipsnius, pakanka, kad ši priemonė būtų taikoma tarpinėms prekėms arba paslaugoms ir nebūtinai būtų perkelta galutinės grandies prekių arba paslaugų galutiniams vartotojams. Toje pačioje Teisingumo Teismo jurisprudencijoje²² nenurodyta nieko, kas patvirtintų požiūrį, kad mokestis reiškia valstybės išteklių buvimą tik tuo atveju, jeigu šis mokestis taikomas galutiniams vartotojams. Iš tiesų manau, kad SESV 30 ir 110 straipsniuose vartojama mokesčio sąvoka turi būti aiškinama plačiai, remiantis teleologiniu aiškinimu.

62. Bendrasis Teismas skundžiamo sprendimo 121 punkte pagrįstai rėmėsi ta pačia jurisprudencija.

²² Be kita ko, Sprendimas *Essent Netwerk Noord* (49 punktas).

63. Manau, kad Bendrasis Teismas teisingai rėmėsi klausimu, ar privatūs arba viešieji subjektai, kuriems pavesta įgyvendinti schemą, turi padengti išlaidas iš savo finansinių išteklių (situacija, kai valstybės pagalba nėra), ar jie gali surinkti šiuos išteklius iš trečiųjų šalių (situacija, kai valstybės pagalba yra). Nėra labai svarbu, ar tos trečiosios šalys yra galutiniai vartotojai, ar tarpinė grandis vertės grandinėje. Iš tiesų vienintelis lemiamas veiksnys yra mokesčio perskirstomasis poveikis, t. y. tai, kad valstybė arba privatinės teisės subjektas renka šį mokestį iš įmonių ir jį naudoja kitos kategorijos įmonėms suteiktam pranašumui finansuoti.

64. Iš teleologinio aiškinimo ir Teisingumo Teismo jurisprudencijos dėl sąvokos „mokestis“, kaip tai suprantama pagal SESV 30 ir 110 straipsnius, matyti, kad asmens, kiekvienu atveju turinčio mokėti mokestį, tapatybė nėra svarbi. Lemiamas veiksnys yra tai, ar mokestis siejamas su aptariama preke, ar su būtina veikla, susijusia su ta preke²³.

65. Mano nuomone, darytina išvada, kad pirmoji argumentų grupė turi būti atmesta kaip nepagrįsta.

b) Antroji argumentų grupė (ginčijamas mokestis nebuvo privalomas)

1) Nacionaliniai teismai pripažino 2011 m. „BNetzA“ sprendimą neteisėtu

66. *Covestro* tvirtina, kad Bendrasis Teismas klaidingai rėmėsi tik 2011 m. *BNetzA* sprendimu, nors Vokietijos teismai šį sprendimą atgaline data pripažino neteisėtu.

67. Kyla klausimas, ar Bendrasis Teismas, remdamasis minėtu *BNetzA* sprendimu, turėjo teisę padaryti išvadą, kad ginčijama priemonė yra privaloma, nepaisydamas to, kad vėliau *Oberlandesgericht Düsseldorf* (Diuseldorfo aukštesnysis apygardos teismas), o apeliacine tvarka – *Bundesgerichtshof* (Aukščiausiasis Federalinis Teismas) jį panaikino ir pripažino negaliojančiu.

68. Norėčiau priminti, kad iš sprendimų *Komisija / Aer Lingus ir Ryanair Designated Activity*²⁴ ir *Heiser*²⁵ matyti, jog galimas nacionalinės schemos neteisėtumas negali panaikinti jos, kaip valstybės pagalbos, pobūdžio.

69. Sprendime *Heiser* nurodyta: „Tačiau netgi darant prielaidą, kad teisės aktai, numatantys atskaitų tikslinimą, <...> yra neteisėti, vis dėlto jie gali turėti įtakos tol, kol nepanaikinti, arba bent tol, kol nepripažintas jų neteisėtumas“ (išskirta mano).

70. Panašiai Sprendime *Komisija / Aer Lingus ir Ryanair Designated Activity* konstatuota, kad „dėl aplinkybės, kad mokesčių priemonė prieštarauja kitoms Sąjungos teisės nuostatoms, ne SESV 107 ir 108 straipsniams, negali būti atmesta galimybė „valstybės pagalba“ pripažinti šios priemonės išimtį, kuri taikoma tam tikriems mokesčių mokėtojams, kol atitinkama priemonė daro poveikį kitiems mokesčių mokėtojams ir nėra panaikinta ar pripažinta negaliojančia, taigi ir netaikytina“ (išskirta mano).

²³ Ten pat.

²⁴ 2016 m. gruodžio 21 d. sprendimas (C-164/15 P ir C-165/15 P, EU:C:2016:990, 69 punktą).

²⁵ 2005 m. kovo 3 d. sprendimas (C-172/03, EU:C:2005:130, 38 punktą).

71. Kaip Komisija nurodė per teismo posėdį, Vokietijos teisės aktų leidėjas šią situaciją išsprendė taip, kad po *Bundesgerichtshof* (Aukščiausiasis Federalinis Teismas) priimto sprendimo panaikinti ginčijamą priemonę šios priemonės rinkimas buvo pakoreguotas atgaline data ir toliau kėlė teisinės pasekmes, taigi išliko pareiga ją mokėti.

72. Manau, kad Sąjungos valstybės pagalbos teisėje priemonė turi būti vertinama atsižvelgiant į jos poveikį.

73. Mano nuomone, iš minėtos jurisprudencijos matyti, kad Bendrasis Teismas turėjo teisę konstatuoti (skundžiamo sprendimo 107 ir 125 punktuose), jog, kiek tai susiję su valstybės pagalbos kontrole, lemiamą reikšmę turi tai, kad 2011 m. *BNetzA* sprendimas buvo faktiškai taikomas ir sukėlė teisinių pasekmių atitinkamu laikotarpiu.

74. Šis sprendimas aptariamam laikotarpiu buvo teisiškai privalomas ir jame buvo reikalaujama, kad tinklo operatoriai iš tinklo naudotojų rinktų ginčijamą priemonę.

75. Pagal 2011 m. *BNetzA* sprendimo 3 punkto formuluotą pareigą rinkti ginčijamą priemonę buvo nustatyta skirstomųjų tinklų operatoriams, taigi šie privalėjo rinkti šią priemonę iš vartotojų. Atsižvelgdamas į tai, kad šis sprendimas buvo aptariamam laikotarpiu galiojusios schemos dalis ir turėjo privalomų pasekmių – juo labiau kad šios pasekmės faktiškai nebuvo pašalintos po to, kai nacionaliniai teismai nurodė jį panaikinti (nuostatomis, kuriomis ši schema buvo nuosekliai panaikinta), – Bendrasis Teismas teisingai nusprendė, kad ginčijama priemonė grindžiama schema sukėlė teisiškai privalomas pasekmes (skundžiamo sprendimo 125 punktas).

76. Šioje išvadoje mano pateiktą vertinimą taip pat patvirtina Teisingumo Teismo sprendimas *Deutsche Post / Komisija*²⁶, kuriame buvo nuspręsta, kad panaikintas sprendimas vis dar gali sukelti teisinių pasekmių. Kadangi toje byloje ieškinys dėl panaikinimo buvo pareikštas prieš Bendrajam Teismui priimant sprendimą panaikinti ginčijamą sprendimą (taigi jį atgaline data pašalinant iš teisės sistemos), šio ieškinio priimtumas turėjo būti vertinamas atsižvelgiant į jo pareiškimo momentą, nes 2002 m. neigiamas sprendimas tebegaliojo ir toliau buvo Sąjungos teisės sistemos dalis.

77. Galiausiai šiuo klausimu pažymėtina, kad teisinių pasekmių sukėlimas buvo ir Vokietijos įstatymų leidėjo nurodytas tikslas²⁷.

78. Taigi, mano nuomone, argumentai, pateikti siekiant remtis tuo, kad 2011 m. *BNetzA* sprendimą nacionaliniai teismai pripažino neteisėtu, turėtų būti atmesti kaip nepagrįsti.

²⁶ 2013 m. spalio 24 d. sprendimas (C-77/12 P, EU:C:2013:695, 65 ir 66 punktai).

²⁷ Pagal 2016 m. birželio 22 d. *Bundestag* (Vokietijos federalinis parlamentas) dokumentą Nr. 18/8915, p. 39, „*EnWG* naujojo 24 straipsnio pirmo sakinio 3 punkto ir antro sakinio 5 punkto nuostatos įsigalioja atgaline data nuo 2012 m. sausio 1 d. pagal naujojo 9 straipsnio pirmą sakinį. Taigi pakeitimai atgaline data taikomi ir praeityje įvykdytam veiksmui, t. y. [ginčijamos] priemonės už galutinį elektros energijos suvartojimą rinkimui. <...> Naujajame 9 straipsnyje numatytas taikymas atgaline data taip pat būtinas siekiant išaiškinti dviprasmišką teisinę situaciją. <...> Dėl panaikinimo kiltų sudėtingų abipusių mokėjimų kompensacijų klausimas, nesant buvusių priemonės mokėtojų teisėtų lūkesčių“.

2) SESV 30 ir 110 straipsniai (sąvoka „mokestis“) ir Sprendime „Essent Netwerk Noord“ suformuota jurisprudencija (privalomasis mokesčio pobūdis)

i) SESV 30 ir 110 straipsniai (sąvoka „mokestis“)

79. *Covestro* ir Vokietija teigia, kad skundžiamo sprendimo 121 punkte Bendrasis Teismas neteisingai išaiškino sąvoką „mokestis“, kaip tai suprantama pagal SESV 30 ir 110 straipsnius, ir padarė išvadą, kad ginčijama priemoka atitinka šią sąvoką. Siekdamas pagrįsti tai, kad pareiga rinkti priemoką, siejamą su naudojimusi tinklu, taip pat gali būti mokestis, Bendrasis Teismas tikrai remiasi mokesčio sąvoka, kaip tai suprantama pagal SESV 30 ir 110 straipsnius.

80. Kaip paaiškinta šios išvados 61 punkte, SESV 30 ir 110 straipsniuose vartojama mokesčio sąvoka turi būti aiškinama plačiai.

81. Sprendime *Essent Netwerk Noord* (40 punktas) Teisingumo Teismas konstatavo, kad „[SESV 30 ir 110] straipsniais <...> papildomai siekiama uždrausti visas nacionalines mokestines priemones, diskriminuojančias iš kitų valstybių narių atvežtas ar į jas vežamas prekes ir sudarančias kliūčių laisvam prekių judėjimui [Europos Sąjungos] viduje įprastomis konkurencijos sąlygomis“ (išskirta mano).

82. Kaip buvo pažymėta šios išvados 64 punkte, iš sąvokos „mokestis“, kaip tai suprantama pagal SESV 30 ir 110 straipsnius, matyti, kad asmens, kiekvienu atveju privalančio mokėti mokestį, tapatybė neturi reikšmės. Lemiamą reikšmę turi tai, ar toks mokestis siejamas su aptariama preke, ar su būtina veikla, susijusia su ta preke.

83. Nagrinėjama atvejais ginčijama priemoka renkama už naudojimąsi tinklu. Bendrasis Teismas teisingai vertina, kad tai, jog priemoka yra ne atlygis už naudojimąsi tinklu, o veikiau privalomas mokestis, yra lemiamas veiksnys ją kvalifikuojant kaip mokestį.

84. *Covestro* bando remtis argumentu, kad ankstesnėse Bendrojo Teismo nagrinėtose bylose atitinkama prekė buvo ne naudojimas tinklu, o tiekiamą elektros energija. Taigi vienintelis svarbus klausimas buvo tai, ar elektros energijos tiekimo santykiuose buvo taikomas tarifo priedas, kuris turėjo būti kvalifikuojamas kaip mokestis.

85. Vis dėlto šis *Covestro* argumentas yra nepagrįstas, nes pagal pirmą aptartą Teisingumo Teismo jurisprudenciją nagrinėjamose bylose naudojimas tinklu turi būti laikomas tarpine preke arba konkrečiau – tarpine paslauga, kiek tai susiję su SESV 30 ir 110 straipsniais. Taigi manau, kad Bendrasis Teismas nepadarė teisės klaidos, kai rėmėsi SESV 30 ir 110 straipsniais, siekdamas apibrėžti mokestį kaip mokėjimą už suteiktą prekę ar paslaugą.

ii) Sprendimas „Essent Netwerk Noord“ ir paskesnė Teisingumo Teismo jurisprudencija (privalomasis mokesčio pobūdis)

86. Be to, klausimo dėl mokesčio privalomojo pobūdžio, kaip valstybės išteklių buvimo nustatymo sąlygos, sprendimas gali būti grindžiamas esama Teisingumo Teismo jurisprudencija, nes šiose bylose aptariama situacija yra panaši į faktinę situaciją, kuri buvo išnagrinėta Sprendime *Essent Netwerk Noord*.

87. Sprendimas *Essent Netwerk Noord* priimtas dėl Nyderlanduose taikyto mokesčio. Tinklo operatorius (visiškai kontroliuojamas valdžios institucijų) iš nacionalinių elektros energijos pirkėjų rinko mokesčių (tarifinių antkainių) už naudojimąsi jo elektros energijos tinklu. Panašiai, kaip ir nagrinėjama atvejis, Sprendime *Essent Netwerk Noord* aptartu atveju šis mokestis buvo numatytas nacionalinėje teisėje, o tinklo operatorius rinko pinigų iš vartotojų ir taip finansavo valstybės pagalbą.

88. Bendrasis Teismas pagrįstai rėmėsi toje byloje priimtu sprendimu ir skundžiamo sprendimo 91 punkte nurodė, kad „Teisingumo Teismas padarė išvadą, jog pagal objektyvius kriterijus už perduodamą elektros energiją teisės aktais nustatyta priemoka elektros energijos vartotojams, kurią renka sistemos operatoriai, yra „mokestis“, kurio šaltinis yra valstybės išteklių“.

89. Sprendime *Essent Netwerk Noord* Teisingumo Teismas pateikia kelias pastabas, kurios yra svarbios nagrinėjant šiuos apeliacinius skundus.

90. Pirma, Teisingumo Teismas pažymi, kad nėra svarbu, ar mokestis renkamas už pačią prekę, pavyzdžiui, elektros energiją, ar už su preke susijusią būtiną veiklą, pavyzdžiui, elektros energijos transportavimą (Sprendimo *Essent Netwerk Noord* 44 punktas). Nagrinėjama atvejis mokestis taikomas elektros energijos transportavimui.

91. Antra, Teisingumo Teismas pažymi, kad tai, jog antkainis (priemoka) yra vienašališkai nustatytas mokestis, lemia mokesčio buvimą (Sprendimo *Essent Netwerk Noord* 45 punktas). Nagrinėjama atvejis 2011 m. *BNetzA* sprendimu skirstomųjų tinklų operatoriams nustatyta teisiškai privaloma pareiga rinkti ginčijamą priemoką iš galutinių vartotojų, kaip tinklo naudotojų (skundžiamo sprendimo 132 punktas).

92. Trečia, Teisingumo Teismas nurodo, kad „nesvarbu, kad mokestinę prievolę taiko ne valstybė“ (Sprendimo *Essent Netwerk Noord* 46 punktas). Nagrinėjama atvejis už ginčijamos priemokos surinkimą buvo atsakingi skirstomųjų tinklų operatoriai.

93. Galiausiai nagrinėjama atvejis, panašiai, kaip ir susiklosčius aplinkybėms, dėl kurių buvo priimtas Sprendimas *Essent Netwerk Noord*, ginčijama priemoka buvo siekiama padengti tinklo naudojimo sąnaudas, kurias paprastai turėtų padengti patys Vokietijos bazinės apkrovos vartotojai.

94. Vadinas, atleidus bazinės apkrovos vartotojus nuo tinklo mokesčių jų konkurencinė padėtis pagerėjo. Dėl nagrinėjama atvejis ginčijamos priemokos mokestinio statuso būtų tikslinga šiuos išteklius pripažinti valstybės išteklių, kaip tai suprantama pagal SESV 107 straipsnio 1 dalį. Be to, tai atitiktų jurisprudenciją, pagal kurią pranašumo finansavimas iš mokesčio pajamų reiškia, kad pranašumas užtikrinamas iš valstybės išteklių²⁸.

95. Manau, kad ypač svarbus ne tik Sprendimas *Essent Netwerk Noord*, bet ir Sprendimas *FVE Holýšov I*. Abiejų šių bylų faktinės aplinkybės panašios į nagrinėjamų bylų aplinkybes ir iš jų matyti, kad Teisingumo Teismas iš esmės jau išnagrinėjo šiuose apeliaciniuose skunduose keliamus klausimus.

²⁸ Sprendimas *Essent Netwerk Noord* (66 punktas).

96. Sprendime *FVE Holýšov I* (46 punktas) Teisingumo Teismas paaiškino, kad nesvarbu, ar nagrinėjamas finansavimo mechanizmas pagal nacionalinę teisę laikomas mokesčiu, ar parafiskaline rinkliava. Taikant Sąjungos valstybės pagalbos teisę svarbu žinoti tik tai, kad toks mokestis yra renkamas ir kad jis nustatytas vienašališkai ir valstybės aktu.

97. Abiejuose minėtuose sprendimuose Teisingumo Teismas pažymėjo, kad tai yra vienašališkas įpareigojimas rinkti pinigus, taigi tai yra valstybės ištekliai. Nagrinėdami šį klausimą pereiname prie neseniai priimto Sprendimo *DOBELES HES* (34 punktas), kuriame išsamiau paaiškintas Sprendimas *Essent Netwerk Noord*. Manau, kad tai svarbu norint priimti sprendimą dėl nagrinėjamų apeliacinių skundų.

98. Minėtame 34 punkte nurodyta, kad „antra, kalbant apie sąlygą, kad pranašumas turi būti suteiktas „iš valstybės išteklių“, dėl kurios kaip tik abejoja prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, Teisingumo Teismas nusprendė, kad sumos, susidariusios dėl valstybės nustatyto elektros energijos pirkėjams taikomo kainos priedo, yra panašios į elektros energijai taikomą mokestį, o jų šaltinis yra „valstybės ištekliai“, kaip tai suprantama pagal SESV 107 straipsnio 1 dalį“²⁹.

99. Pažymėtina, kad Sprendimo *DOBELES HES* 36 ir 37 punktuose paaiškintas ne tik Sprendimas *Essent Netwerk Noord*, bet ir kita esama jurisprudencija (visų pirma Sprendimo *EEG 2012 70* ir 71 punktai).

100. Teisingumo Teismas atkreipia dėmesį į sprendimų *EEG 2012* ir *DOBELES HES* skirtumus. Jis paaiškina, kad pirmuoju atveju nebuvo privalomos įmokos, nes *EEG* mokestis nebuvo teisiškai privalomas ir buvo renkamas tik savanoriškai. Taigi Teisingumo Teismas patikslina, kad nustatant, ar nagrinėjamas mokestis yra privalomoji įmoka, lemiamą reikšmę turi jo privalomasis pobūdis. Vien to, kad pinigai yra pervedami arba gali būti pervesti, nepakanka. Vis dėlto nagrinėjamais atvejais buvo būtent pareiga rinkti mokestį (arba rinkliavą), o Sprendimas *EEG 2012* nesusijęs su mokesčiu.

101. Kitaip nei Sprendime *EEG 2012* aptartu atveju, nagrinėjamais atvejais ginčijamos priemokos rinkimas yra ne tinklo operatorių komercinis sprendimas – jis vykdomas remiantis teisės nuostatomis (visų pirma *BNetzA* sprendimu).

102. Vadinas, būtina atskirti šiose bylose nagrinėjamą finansavimo mechanizmą nuo Sprendime *EEG 2012* aptarto mechanizmo. Nagrinėjamais atvejais tam, kad priemoka būtų laikoma valstybės ištekliais, pakanka vien *jos buvimas*.

103. Kalbant apie antrąjį iš dviejų Sprendime *EEG 2012* nurodytų kriterijų, t. y. *valstybės vykdomą pačių lėšų arba šias lėšas valdančio subjekto kontrolę* (įgaliojimus disponuoti), pažymėtina, kaip jau išsiaiškinome, kad šie du kriterijai yra alternatyvūs, o ne kumuliaciniai.

104. Jeigu Sprendime *EEG 2012* aptartu atveju būtų buvusi nustatyta privaloma priemoka, Teisingumo Teismui nebūtų reikėję nagrinėti šio klausimo to sprendimo 72 punkte.

105. Iš tiesų būtent dėl to, kad 71 punkte nurodytos sąlygos nebuvo tenkinamos, Teisingumo Teismas nusprendė, kad būtina toliau išdėstyti argumentus 72 punkte.

²⁹ Šiuo klausimu Teisingumo Teismas cituoja Sprendimą *Essent Netwerk Noord* (47 ir 66 punktai).

106. To sprendimo 71 punkte Teisingumo Teismas nusprendė, kad „Bendrojo Teismo <...> konstatuotos aplinkybės, kad „pra[k]tiškai“ finansinė našta dėl EEG papildomo mokesčio buvo perkeliama galutiniams vartotojams ir todėl buvo „pilyginama, atsižvelgiant į jos poveikį, mokesčiui, tenkančiam elektros energijos vartotojams“, nepakanka, kad būtų padaryta išvada, jog EEG papildomas mokestis turėjo tokias pačias savybes kaip ir elektros energijos kainos priedas, kurį Teisingumo Teismas nagrinėjo <...> Sprendime [*Essent Netwerk Noord*]“.

107. Dėl šios priežasties Teisingumo Teismas 72 punktą pradeda žodžiu „todėl“: „Todėl reikia patikrinti, ar kiti du aspektai, <...> priminti šio sprendimo 62 punkte, [Bendrajam Teismui] vis dėlto leido padaryti išvadą, kad lėšos, sukauptos dėl EEG papildomo mokesčio, buvo valstybės ištekliai, nes jie nuolat buvo valstybės kontroliuojami ir todėl buvo viešosios valdžios institucijų dispozicijoje <...>. Tokiu atveju neturi reikšmės tai, ar EEG papildomas mokestis gali būti laikomas „mokesčiu“.

108. Kitaip tariant, Sprendime *EEG 2012* aptarta situacija visiškai skyrėsi nuo nagrinėjamų atvejų.

109. Sprendime *EEG 2012* aptartu atveju Vokietijos įstatymų leidėjas leido elektros energijos įmonėms rinkti tam tikrus mokesčius, tačiau tai buvo tik *galimybė*, o ne *pareiga*. Valstybė operatoriams suteikė pasirinkimo galimybę: jeigu jie pasinaudojo šia galimybe, surinktos lėšos turėjo būti panaudotos valstybės nustatytam konkrečiam tikslui (t. y. jos buvo skirtos papildomoms išlaidoms, susijusioms su atsinaujinančiais energijos ištekliais, kompensuoti). Taigi tame sprendime Teisingumo Teismas padarė išvadą: kadangi nebuvo pareigos rinkti šiuos mokesčius, valstybė nekontroliavo šių lėšų.

110. Iš pirma išdėstytų argumentų ir jurisprudencijos matyti, kad, kaip ginčijamame sprendime nurodė Komisija ir kaip nustatė ir *Bundesgerichtshof* (Aukščiausiasis Federalinis Teismas), ginčijama priemoka buvo teisiškai privalomas rinkti mokestis, o to, kaip neseniai patvirtinta Sprendime *DOBELES HES*, pakanka tam, kad būtų galima konstatuoti, jog kalbama apie valstybės išteklius.

111. Taigi manau, kad šiuo klausimu skundžiamame sprendime nepadaryta teisės klaidos.

112. Mano nuomone, argumentai, grindžiami SESV 30 ir 110 straipsniais (sąvoka „mokestis“) ir Sprendimu *Essent Netwerk Noord* bei paskesne jurisprudencija (privalomasis mokesčio pobūdis), turėtų būti atmesti kaip nepagrįsti.

3) Nacionalinės teisės iškraipymas ir pareigos rinkti priemoną arba ją mokėti nebuvimas

113. *Covestro* ir Vokietija iš esmės teigia, kad Bendrasis Teismas iškraipė nacionalinę teisę, nes nebuvo pareigos rinkti ginčijamą priemoną.

114. Manau, kad ginčijamos priemokos kvalifikavimas kaip mokesčio nėra grindžiamas nacionalinės teisės iškraipymu.

115. Skundžiamo sprendimo 120 ir 122–124 punktuose Bendrasis Teismas, remdamasis nacionaline teise (visų pirma 2011 m. *BNetzA* sprendimu), konstatavo, kad ginčijamas mokestis buvo renkamas iš galutinių vartotojų. Taigi argumentas, kad „mokestis“, kaip jis apibrėžtas Sprendime *Essent Netwerk Noord*, yra tik tada, kai asmuo, privalantis jį mokėti, yra galutinis

vartotojas, neturi reikšmės. Iš tiesų pateikdama apeliacinį skundą Teisingumo Teisme Vokietija negali ginčyti šios Bendrojo Teismo išvados, susijusios su nacionaline teise, nes tai yra faktinių aplinkybių vertinimas, ir ši valstybė narė iš esmės tiesiogiai jos neginčijo.

116. Kaip paaiškinta šios išvados 59–64 punktuose, iš jurisprudencijos matyti, kad asmens, kiekvienu atveju privalančio mokėti mokesį, tapatybė nėra svarbi. Lemiamas veiksnys veikiau yra tai, ar mokesčiai siejamas su aptariama preke, ar su būtina veikla, susijusia su ta preke.

117. Be to, sutinku su Komisija, kad pareiga rinkti ir pareiga mokėti yra dvi to paties medalio pusės³⁰, todėl bet koks vertinimas, ar tinklo naudotojams nustatyta pareiga mokėti kyla iš nacionalinės teisės aktų, ar iš 2011 m. *BNetzA* sprendimo, taip pat neturi reikšmės.

118. Priešingai, nei teigia *Covestro*, šiuo požiūriu tai, kad 2011 m. *BNetzA* sprendime nebuvo numatyta baudų už ginčijamos priemokos nerinkimą, nėra lemiamą aplinkybę. *BNetzA* įgyvendino įprastus perdavimo sistemos operatorių priežiūros įgaliojimus ir galėjo priimti šiems operatoriams privalomus sprendimus, jeigu šie nevykdytų įsipareigojimų³¹.

119. Mano nuomone, darytina išvada, kad argumentai, grindžiami nacionalinės teisės iškreipimu ir pareigos rinkti ginčijamą priemoką bei pareigos ją mokėti nebuvimu, turėtų būti atmesti kaip nepagrįsti.

4) *Visiškos kompensacijos už negautas pajamas ir patirtas sąnaudas nebuvimas*

120. *Covestro* tvirtina, kad, priešingai, nei skundžiamo sprendimo 126–130 punktuose nurodo Bendrasis Teismas, nacionalinės valdžios institucijos nesuteikė tinklo operatoriams visiškos kompensacijos už dėl atleidimo nuo mokesčių negautas pajamas ir patirtas sąnaudas. Skundžiamo sprendimo 127 punkte jis padarė klaidingą išvadą, kad yra mokesčiai.

121. Priešingai, nei tvirtina *Covestro*, Bendrasis Teismas teisingai nusprendė, kad ginčijama priemoka leido visiškai kompensuoti nuostolius, kuriuos tinklo operatoriai patyrė dėl atleidimo nuo tinklo mokesčių. Tai išplaukė iš 2011 m. *StromNEV* 19 straipsnio 2 dalies šešto ir septinto sakinių ir 2011 m. *BNetzA* sprendimo. Vertinant priemoką pagal Sąjungos valstybės pagalbos teisę buvo svarbu tai, kad bazinės apkrovos vartotojų atleidimas nuo tinklo mokesčių ir dėl to įgytas pranašumas buvo visiškai finansuojami iš priemokos.

122. Vis dėlto skundžiamo sprendimo 130 punkte Bendrasis Teismas pagrįstai atmetė argumentą, kad nebuvo jokio teisinio mechanizmo, kuriuo būtų galima užtikrinti visišką nuostolių atlyginimą (be kita ko, dėl to, kad ginčijamos priemokos išlaidos negali būti perkeliamos blogų skolų atveju). Iš tiesų ginčijamos priemokos kvalifikavimo kaip parafiskalinės rinkliavos pakanka tam, kad pajamos iš šio mokesčio būtų laikomos valstybės ištekliais, nereikalaujant, kad valstybė įsipareigotų kompensuoti nuostolius, atsiradusius nesumokėjus šios priemokos, ypač blogų skolų atveju.

123. Manau, kad darytina išvada, jog argumentai, grindžiami tuo, kad nekompensuojamos visos negautos pajamos ir patirtos sąnaudos, turi būti atmesti kaip nepagrįsti.

³⁰ Kai reguliavimo institucija reikalauja, kad reguliuojamas subjektas rinktų mokesį, ji kartu reikalauja, kad mokesčio mokėtojas jį mokėtų. Priešingu atveju tas subjektas negalėtų įvykdyti valdžios institucijos nustatytos pareigos.

³¹ 2011 m. *EnWG* 29 ir 54 straipsniai. Žr. ginčijamo sprendimo 123 konstatuojamąją dalį.

124. Mano nuomone, iš viso to, kas pirma išdėstyta, matyti, kad antrieji *Covestro* ir Vokietijos argumentai turi būti atmesti kaip nereikšmingi arba kaip nepagrįsti.

3. Tretieji „Covestro“ ir Vokietijos argumentai (valstybės vykdomos iš ginčijamos priemokos gautų išteklių kontrolės buvimas)

a) Pagrindiniai šalių argumentai

125. Vokietija iš esmės tvirtina, kad skundžiamo sprendimo 95–97 ir 109 punktai prieštarauja šio sprendimo 133 ir 134 punktams. Pagal Teisingumo Teismo jurisprudenciją lemiamas veiksnys yra atitinkamų lėšų kontrolė ir įgaliojimai jomis disponuoti. Be to, ji teigia, kad Bendrasis Teismas suklydo, kai konstatavo, jog elektros energijos tiekėjo ir galutinio vartotojo santykiai nėra lemiami šiuo atveju darant išvadą, kad yra privalomas mokestis, nes ginčijama priemoka renkama ne už suvartotą elektros energiją, o už naudojimąsi tinklu.

126. *Covestro* iš esmės tvirtina, kad skundžiamame sprendime padaryta teisės klaida, nes Bendrasis Teismas, remdamasis neteisingu nacionalinės teisės apibūdinimu, nusprendė, kad valstybė kontroliuoja lėšas, gautas iš ginčijamos priemokos. Ji taip pat remiasi šiais argumentais: i) išvada, kad pajamos, gautos iš ginčijamos priemokos, buvo skirtos nagrinėjamai schemai, prieštarauja valstybiniam išteklių pobūdžiui; ii) net jeigu ginčijamos priemokos rinkimas turėtų teisinį pagrindą, to nepakaktų išvadai, kad šie ištekliai yra valstybės ištekliai, padaryti; iii) veiksniai, kaip antai susiję su tinklo operatorių įgaliojimais arba valdžios institucijų vykdoma tinkamo sistemos įgyvendinimo stebėseną, nepatvirtina, kad lėšas kontroliuoja valstybė; iv) nagrinėjamas finansavimo mechanizmas neatitinka Teisingumo Teismo nustatytų valstybės kontrolės vertinimo kriterijų, ypač tų, kurie buvo nustatyti Sprendime *EEG 2012*.

b) Vertinimas

127. Atsižvelgiant į dviejų mano pirma pateiktame vertinime minėtų kriterijų alternatyvų pobūdį, mokesčio egzistavimo jau pakanka tam, kad būtų pripažintas valstybinis išteklių pobūdis. Atsižvelgiant į tai, kad šiose bylose „mokesčio“ kriterijus yra įvykdytas ir Bendrasis Teismas šį aspektą įvertino teisingai, nagrinėjamuose apeliaciniuose skunduose nurodyti tretieji argumentai yra nereikšmingi ir jų nagrinėti nebereikia.

128. Taigi šias pastabas pateikiu tik dėl išsamumo.

129. Nepaisant to, kad „mokesčių“ kriterijus yra įvykdytas ir Bendrojo Teismo (o dabar apeliacinėje instancijoje – ir Teisingumo Teismo) atliekamą vertinimą šioje vietoje galima ir baigti, vis dėlto Bendrojo Teismo atliktam „valstybės kontrolės“ kriterijaus vertinimui nagrinėjamu atveju reikėtų pritarti.

130. Papildomos sąnaudos, atsiradusios dėl tam tikrų vartotojų atleidimo nuo tinklo mokesčių, buvo perkeltos galutiniams vartotojams pagal privalomas atitinkamos valstybės narės teisės nuostatas³². Be to, ginčijamos priemokos mechanizmas užtikrina tinklo operatoriams visišką kompensaciją už negautas pajamas, nes minėtos priemokos dydis buvo koreguojamas pagal išteklių, reikalingų dėl ginčijamo atleidimo nuo mokesčių, dydį³³.

³² Kaip skundžiamo sprendimo 122–125 punktuose teisingai nurodė Bendrasis Teismas.

³³ Kaip skundžiamo sprendimo 126 ir 127 punktuose teisingai nurodė Bendrasis Teismas.

131. Dėl *Covestro* argumento, kad valstybė nenustatė šios priemokos dydžio, pakanka pažymėti, kad perdavimo sistemos operatoriai neturėjo jokios veiksmų laisvės nustatydami šį mokestį ir, kaip teisingai skundžiamo sprendimo 134 punkte konstatavo Bendrasis Teismas, valstybė kontroliavo lėšas, t. y. visą ginčijamos priemokos surinkimo ir paskirstymo mechanizmą.

132. *Covestro* ir Vokietija, siekdamos remtis Sprendimu *EEG 2012*, tvirtina, kad dėl išimtinio išteklių, gautų iš ginčijamos priemokos, panaudojimo valstybės kontrolė nevykdoma. Vis dėlto, kaip teisingai skundžiamo sprendimo 144 ir 145 punktuose paaikškino Bendrasis Teismas, tame sprendime Teisingumo Teismas nepakeitė savo suformuotos jurisprudencijos, kuri buvo patvirtinta ir naujesnėje jurisprudencijoje³⁴, o tik konstatavo, kad, *nesant kitų veiksnių*, šis veiksnys pats savaime nėra lemiamas įrodinėjant tokios kontrolės buvimą. Nagrinėjamosiose bylose Bendrasis Teismas tikrai nustatė kitą tokį veiksnių – mokesčio buvimą.

133. Argumentui, kad valstybė nekontroliuoja viso ginčijamos priemokos surinkimo mechanizmo, prieštarauja tai, kad, pirma, ginčijamą priemoką (kaip parafiskalinę rinkliavą) ir, antra, pagalbą, teikiamą atleidžiant nuo tinklo mokesčių, sieja privalomas paskirties ryšys. Pagal Teisingumo Teismo jurisprudenciją, kai tarp pagalbos priemonės ir šios priemonės finansavimo yra toks ryšys, mokesčio, iš kurio finansuojama tiksliai apibrėžta pagalbos dalis, buvimas automatiškai reiškia, kad pagalba teikiama iš valstybės išteklių (t. y. iš pajamų iš mokesčio)³⁵.

134. Galiausiai *Covestro* argumentai, kad taisyklės, susijusios su mokesčiu, išnagrinētu byloje, kurioje priimtas Sprendimas *EEG 2012*, yra griežtesnės nei taisyklės, reglamentuojančios šiose bylose ginčijamą priemoką, yra nepagrįsti. Atvirkščiai, manau, kad nagrinėjama atvejais ginčijamai priemokai taikomos taisyklės yra griežtesnės nei tos, kurios reglamentuoja Sprendime *EEG 2012* išnagrinėtą mokestį, nes ši priemoka grindžiama privalomomis teisės nuostatomis, o ne tame sprendime aptartu atveju priimtu komerciniu (savanorišku) tinklo operatorių sprendimu.

135. Taigi tretieji *Covestro* ir Vokietijos argumentai turi būti atmesti kaip, mano nuomone, nereikšmingi ir bet kuriuo atveju nepagrįsti.

136. Vadinas, trečiasis *Covestro* apeliacinio skundo pagrindas ir vienintelis Vokietijos apeliacinio skundo pagrindas tiek, kiek jie susiję su sąlyga dėl iš valstybės išteklių suteiktos pagalbos buvimo, turi būti atmesti kaip nepagrįsti.

III. Išvada

137. Atsižvelgdama į tai, kas išdėstyta, siūlau Teisingumo Teismui: i) atmesti pirmąjį Komisijos priešpriešinių apeliacinių skundų pagrindą; taip pat ii) atmesti trečiąjį *Covestro* apeliacinio skundo pagrindą ir vienintelį Vokietijos Federacinės Respublikos apeliacinio skundo pagrindą tiek, kiek jie susiję su sąlyga dėl iš valstybės išteklių suteiktos pagalbos buvimo.

³⁴ Žr. Sprendimą *Essent Netwerk Noord* (69 punktas), 2019 m. gegužės 15 d. Sprendimą *Achema ir kt.* (C-706/17, EU:C:2019:407, 66 punktas) ir Sprendimą *EEG 2012* (76 punktas). Taip pat žr. 2014 m. gruodžio 11 d. Sprendimą *Austrija / Komisija* (T-251/11, EU:T:2014:1060, 70 punktas).

³⁵ Šiuo klausimu žr. 2005 m. sausio 13 d. Sprendimą *Streekgewest* (C-174/02, EU:C:2005:10, 26 punktas); 2005 m. spalio 27 d. Sprendimą *Distribution Casino France ir kt.* (C-266/04–C-270/04, C-276/04 ir C-321/04–C-325/04, EU:C:2005:657, 40 punktas) ir Sprendimą *Essent Netwerk Noord* (90 punktas).